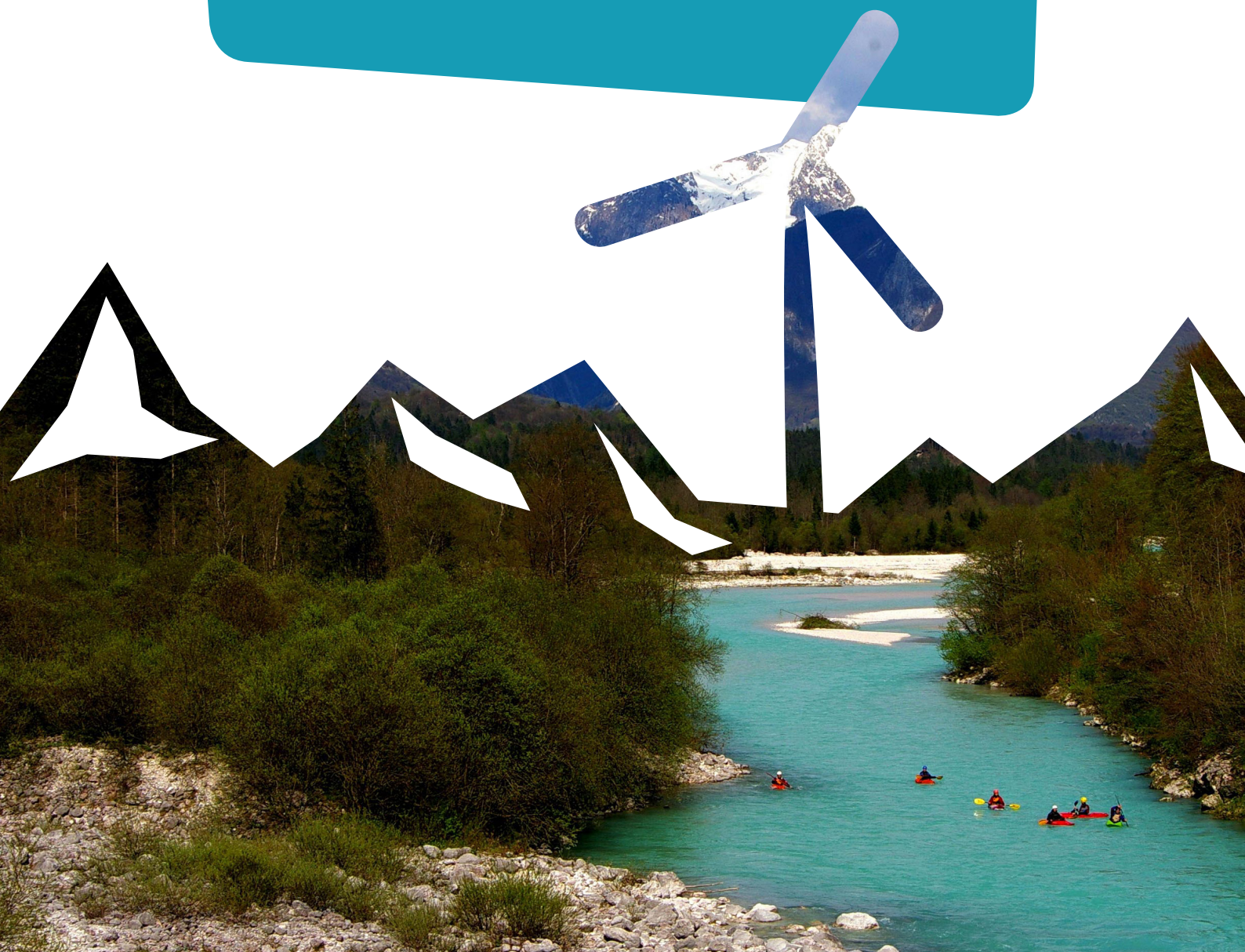

NIZKOOGLJIČNOST KOT RAZVOJNA PRILOŽNOST REGIJE

NIZKOOGLJIČNA STRATEGIJA
ZA OBČINE BOVEC, KOBARID,
TOLMIN, CERKNO IN IDRIJA

Podnebne spremembe so se vedno dogajale, po mnenju strokovnjakov pa se tokrat odvijajo precej hitreje in to predvsem zaradi človekovega vpliva. Izpusti ogljikovega dioksida so eden izmed glavnih dejavnikov procesa, ki ga moderna družba poskuša vsaj upočasniti. Globalni cilji se morajo izvajati na lokalnem nivoju, zato je razmislek o novi paradigmi nujen. Projekt Alpstar je omogočil, da se funkcionalno poveže območje občin Bovec, Kobarid, Tolmin, Cerklje in Idrija, ki skupaj predstavljajo zaokroženo celoto raznolikosti. S številnimi pogovori, delavnicami, upoštevanjem obstoječih dokumentov je nastala strategija, ki predstavlja vsoto vsega tistega, kar vsi skupaj razumemo pod skupnim imenovalcem odgovorno ukrepanje za zmanjševanje vpliva na podnebne spremembe. Dokument nima avtorja, avtorji so vsi, ki so prispevali svoje mnenje, svoje poglede na prihodnost. Pilotna regija je del slovenskega alpskega prostora in tako tudi velike mednarodne družine, ki ambiciozno uveljavlja trajnostni razvoj. Mnoge regije so podnebne spremembe prepoznale kot priložnost in tako ukrepajo na način, da zmanjšujejo negativne vplive ob hkratnem pozitivnem učinku za ljudi, naravo in ekonomijo.

Dokument pred vami je zelo enostaven, kar nakazuje sorazmerno preprostost ukrepov, ki mnogokrat terjajo le dobro voljo in zavestno odločitev. Ob branju imejte v mislih, da je to razmislek, mozaik vsega tistega, kar ste (so) povedali deležniki, in to je najbolj pomembno. Slednje pomeni tudi odgovornost in zavezo, da vsak posameznik, vsako društvo, ustanova, podjetje, prispeva po svojih sposobnostih in zmožnostih za skupen cilj.

Podnebne spremembe, kaj pa ti?

Miro Kristan

INFORMACIJE

OPIS PROJEKTA

AlpStar – Za ogljično nevtralne Alpe
– naj bo najboljša praksa minimalni standard

Trajanje: 1. 7. 2011–30. 6. 2014

Vrednost: 2.790.230 evrov

Financiranje: 76-odstotno sofinanciranje Evropske unije (ESRR – Program Alpine Space)

Partnerstvo: 13 partnerjev iz Avstrije, Francije, Italije, Lihtenštajna, Nemčije, Švice in Slovenije, od koder poleg Posoškega razvojnega centra prihaja tudi vodilni partner Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

Glavni cilj projekta: Prispevati k ogljični nevtralnosti v Alpah.

Posoški razvojni center je poleg strategije osredotočen na dodano vrednost lesa v regiji. Pripravljeni so bili energetski pregledi javnih stavb, načrti za daljinska ogrevanja na biomaso, analiza realnega potenciala lesa v regiji in analiza uporabe gozdnih poti za potrebe kolesarstva.

Spletna stran: www.alpstar-project.eu

KOLOFON:

Naslov: Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije - Nizkoogljična strategija za občine Bovec, Kobarid, Tolmin, Cerklje na Gori in Idrija

Priprava dokumenta: Dokument je nastal na delavnicah v sodelovanju z deležniki in strokovnjaki; zbrali in uredili smo ga Miro Kristan in Primož Skrt (Posoški razvojni center) ter Jure Leben (Okoljsko svetovanje Jure Leben, s.p.)

Fotografije: Jani Peternelj, Miro Kristan, Tjaša Maurič, Jana Podgornik, Primož Skrt, Tatjana Šalej Faletič

Lektoriranje: Marta Medvešček

Oblikovanje: Helikopterdesign; Mojca Kleibencetl, Petra Koren

Izdal: Posoški razvojni center, Kobarid, junij 2014

Naklada: 500

KONTAKT:

Miro Kristan, Posoški razvojni center

T: 05/38-41-885, M: Miro.kristan@prc.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

504.5(497.4-15)

NIZKOOGLIČNOST kot razvojna priložnost regije : nizkoogljična strategija za občine Bovec, Kobarid, Tolmin, Cerklje na Gori in Idrija / [zbrali in uredili Miro Kristan in Primož Skrt ter Jure Leben ; fotografije Jani Peternelj ... et al.]. - Tolmin : Posoški razvojni center, 2014

ISBN 978-961-91603-9-8

1. Kristan, Miro

274365952

KAZALO

Uvod	6
Izhodišča	9
Regionalni razvojni program	10
Program razvoja podeželja in izvajanje ukrepa Leader	12
Načrt upravljanja Triglavskega narodnega parka	14
Metodologija	17
Turizem	18
Kmetijstvo	22
Gozdarstvo	26
Industrija in podjetništvo	29
Viri in raba energije	32
Priloga	37

UVOD

Podnebne spremembe so eden izmed glavnih izzivov in odgovornosti razvitih držav, med katere sodi tudi Slovenija. V sklopu tega je Republika Slovenija podpisnica številnih sporazumov na tem področju.

Državni zbor je leta 2009 podpisal **DEKLARACIJO O AKTIVNI VLOGI SLOVENIJE PRI OBLIKOVANJU NOVE SVETOVNE POLITIKE DO PODNEBNIH SPREMENB**. Na podlagi priporočil **MEDVLADNEGA FORUMA ZA PODNEBNE SPREMENBE (INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE, IPCC)** je pozval, naj novi mednarodni podnebni dogovor opredeli cilj vsaj 50% zmanjšanja globalnih emisij do leta 2050 glede na raven iz leta 1990. Namen dogovora je, da se krivulja rasti globalnih emisij prelomi najkasneje do leta 2020, za tem pa začne hitro in strmo padati v smeri zmanjševanja koncentracije toplogrednih plinov v ozračju. Cilj je doseči 350 ppm CO₂, kar predstavlja razumno verjetnost za preprečitev katastrofalnih posledic podnebnih sprememb. Razvite države kot skupina naj bi v skladu s svojo zgodovinsko odgovornostjo in zmožnostjo ukrepanja svoje izpuste toplogrednih plinov do leta 2050 zmanjšale za 80 do 95 % glede na leto 1990.

S KOPENHAGENSKIM DOGOVOROM je bilo decembra 2009 potrjeno, da je globalni cilj zaustaviti segrevanje ozračja pri 2° Celzija. Temu dogovoru se je pridružilo 114 držav

(vključno z ZDA, Kitajsko, Indijo in Brazilijo), ki skupaj proizvedejo več kot 80 % globalnih emisij. Zato ima dogovor veliko politično težo in je ključnega pomena za prihodnjo globalno delitev naporov pri ukrepanju proti podnebnim spremembam. Dogovor je bil formalno potrjen leto kasneje s Cancunskimi sporazumi. Kot del EU je podpisnica tudi Slovenija.

Na Podnebni konferenci v Durbanu (Južnoafriška republika) je bil leta 2011 sklenjen dogovor, da naj bi po drugem ciljnem obdobju (2013–2020) Kjotskega protokola leta 2020 v veljavo stopil celovit globalni sporazum, ki bo temeljil na skupni, a različni odgovornosti držav in bo pravno enako zavezujoč za vsa večja gospodarstva sveta.

V strateškem interesu Slovenije je, da čim prej pride do tega sporazuma in posledično do globalnega nižanja emisij. Poleg politične, moralne in okoljske odgovornosti je to tudi razvojna priložnost Slovenije. Zaradi tega pa je treba uskladiti dejavnosti in strategije razvoja na različnih nivojih – tako državnih kot tudi regijskih in lokalnih. Skupni cilj je prehod v nizkoogljično ter hkrati sodobno in razvito družbo. K temu lahko pripomore vsak posameznik s svojim delovanjem in zavedanjem. K boljšim rezultatom pa pripomorejo tudi bolj sistemske rešitve. Orodje, ki to spodbuja, je nizkoogljična strategija.

NIZKOOGLJIČNA STRATEGIJA NA REGIONALNEM NIVOJU JE V SLOVENSKEM PROSTORU PRVI TAK PRISTOP. PODOBNE PRISTOPE SO ŽE UBRALE DRUGE REGIJE V ALPAH. TE REGIJE SICER VELJAJO ZA ZELO USPEŠNE – TAKO GLEDE OKOLJSKIH KOT TUDI RAZVOJNIH VIDIKOV. Alpe so območje, na katerega bodo imele podnebne spremembe zelo velik negativni vpliv. Oblikovanje dolgoročnih strategij za prilagajanje in zmanjševanje vplivov podnebnih sprememb je zelo pomembno za varovanje krhkega alpskega okolja. Poleg tega strategija tudi odpira vrata evropskim sredstvom, ki spodbujajo take razvojne modele. Novo programsko obdobje 2014–2020 je pomembna priložnost za celotno regijo.

Posoški razvojni center (PRC) je partner v projektu ALPSTAR, ki se izvaja znotraj programa **EVROPSKEGA TERITORIALNEGA SODELOVANJA OBMOČJE ALP** in je delno financiran v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj. Glavna cilja projekta sta pomembno prispevati k izvajanju **PODNEBNEGA AKCIJSKEGA NAČRTA (CLIMATE ACTION PLAN)** in transnacionalni prenos dobrih praks na področju prehoda v nizkoogljično družbo med različnimi regijami alpskega prostora. Eden izmed glavnih rezultatov projekta je priprava regijskih nizkoogljičnih strategij.

Pilotna regija, za katero se pripravlja nizkoogljična strategija, obsega območje občin Idrija, Cerklje, Tolmin, Kobarid in Bovec. Na območju živi 36.838 prebivalcev. Kljub upravni razdeljenosti je to območje, ki ima številne skupne geografske značilnosti (gozdnatost, hribovitost, vodnatost, redka poseljenost, težka dostopnost) in posledično tudi skupne potenciale ter razvojne perspektive.

Enotna strategija predstavlja smernice razvoja regije v nizkoogljično družbo ter nekatere konkretne ukrepe za doseg tega cilja. Strategija je bila pripravljena v sodelovanju z lokalnimi deležniki in predstavniki druge zainteresirane javnosti. Na dveh delavnicah in številnih individualnih razgovorih, ki so potekali v letu 2013, je 65 posameznikov prispevalo svoje bogate praktične izkušnje, široko strokovno znanje, soočilo različne poglede in se po živahnih razpravah tudi strinjalo o ključnih ukrepih prehoda regije v bolj nizkoogljično družbo.

V pripravo dokumenta so bili vključeni tudi drugi dokumenti, ki se istočasno pripravljajo ali so že pripravljani. To so: osnutek Regionalnega razvojnega programa 2014–2020, Program razvoja podeželja in izvajanje ukrepa Leader, Načrt upravljanja Triglavskega narodnega parka in Ogljični odtis regije.

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM
PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA
IN IZVAJANJE UKREPA LEADER
NAČRT UPRAVLJANJA TRIGLAVSKEGA
NARODNEGA PARKA
OGLJIČNI ODTIS IN EMISIJE
PILOTNE REGIJE

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM

Ob pripravi nizkoogljične strategije je bil Regionalni razvojni program (RRP) za obdobje 2014–2020 še v fazi priprave, zato spodnje navedbe izhajajo iz osnutka dokumenta. Na podlagi upoštevanja temeljnih državnih razvojnih dokumentov, ciljev in razvojnih prioritet regije ter na podlagi nabora projektov so bile oblikovane 3 prioritete, 12 ukrepov in 44 investicijskih področij (aktivnosti) za izvajanje regionalnega razvojnega programa. Znotraj vsakega investicijskega področja so bili opredeljeni tudi prednostni regijski projektni predlogi.

PREDVIDENE RAZVOJNE PRIORITETE **P**
IN UKREPI REGIJE **U** ZA OBDOBJE 2014–2020 SO SLEDEČI:

POVEČANJE ZAPOSLOTITVENIH MOŽNOSTI V REGIJI	IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA	TRAJNOSTNI, OKOLJSKI, PROSTORSKI IN INFRASTRUKTURNI RAZVOJ REGIJE
U1: DVIG ZNANJ ZA POVEČANJE ZAPOSILJIVOSTI	U1: IZBOLJŠANJE POGOJEV ZA ŽIVLJENJE POSAMEZNIH KATEGORIJ PREBIVALCEV	U1: TRAJNOSTNI PROSTORSKI RAZVOJ REGIJE
U2: RAZVOJ PODJETNOSTI IN INOVATIVNOSTI	U2: OHRANJANJE TRADICIJE IN KULTURNE DEDIŠČINE	U2: KREPITEV DOSTOPNOSTI REGIJE
U3: RAZVOJ TURISTIČNE DESTINACIJE SMARAGDNA POT	U3: ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH STANOVANJSKIH POGOJEV	U3: TRAJNOSTNA ENERGETIKA
U4: RAZVOJ OKOLJU PRIJAZNEGA KMETIJSTVA IN TRAJNOSTNEGA GOZDARSTVA		U4: ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI OKOLJA
		U5: OHRANJANJE NARAVE IN KULTURNE KRAJINE

Inovativnost in gospodarski razvoj sta temelja za sodelovanje in ustvarjanje konkurenčnega potenciala za rast regionalnega gospodarstva. S spodbujanjem aktivnosti in projektov želimo spodbuditi socialni kapital v regiji in na širšem območju s ciljem ustvarjanja potenciala trajnostne rasti. Pospeševanje prenosa znanj, veščin in kompetenc na vseh gospodarskih področjih je ključni dejavnik nadaljnjega razvoja, zato so ukrepi usmerjeni v spodbujanje izobraževanja za poklice, ki jih gospodarstvo potrebuje za nadaljnji razvoj, ter v dvig znanj vsega prebivalstva in zaposlenih. Ukrepi na področju turizma so usmerjeni v povečevanje konkurenčnosti turističnih produktov regionalne turistične destinacije Smaragdna pot, s poudarkom na promociji in inovativnem trženju turističnih produktov, celovitem upravljanju destinacije ter urejanju podporne turistične infrastrukture, ki bo zagotavljala trajnostni razvoj predvsem zelenega in kulturnega turizma (UNESCO dediščina in Geopark). Pomembna gospodarska panoga ostaja tudi kmetijstvo, ki s svojo multifunkcionalno vlogo poleg ohranjanja kulturne krajine in poseljenosti podeželja skrbi za proizvodnjo kakovostne hrane in ustvarja nova delovna mesta. Ukrepi so usmerjeni v krepitev sposobnosti preživetja kmetij in v spodbujanje naravi prijaznih oblik kmetovanja.

Z vidika zagotavljanja kakovosti življenja so ukrepi usmerjeni v izboljšanje pogojev za življenje različnih kategorij prebivalstva regije, in sicer tako najmlajših, vključenih v vrte in osnovne šole, mladine kot tudi ostarelega prebivalstva in ranljivih ciljnih skupin. Pomembni ostajata krepitev zdravja in aktivnega življenja celotnega prebivalstva na eni strani in podpora za zagotavljanje ustrežnejših stanovanjskih pogojev prebivalstva regije na drugi strani.

Na področju trajnostnega okoljskega, prostorskega in infrastrukturnega razvoja regije so ukrepi usmerjeni v podporo ohranjanju, varovanju in obnavljanju naravnih in krajinskih danosti, ob upoštevanju zagotavljanja ustrezne gospodarske infrastrukture ter ob odgovorni in trajnostni rabi virov. Glede na pogoste in obsežne naravne nesreče v zadnjem času, kot so poplave, je treba zagotoviti učinkovito upravljanje voda, načrtovanje in izvajanje vzdrževalnih in investicijskih posegov ter urejanje ustrezne infrastrukture na poseljenih območjih.

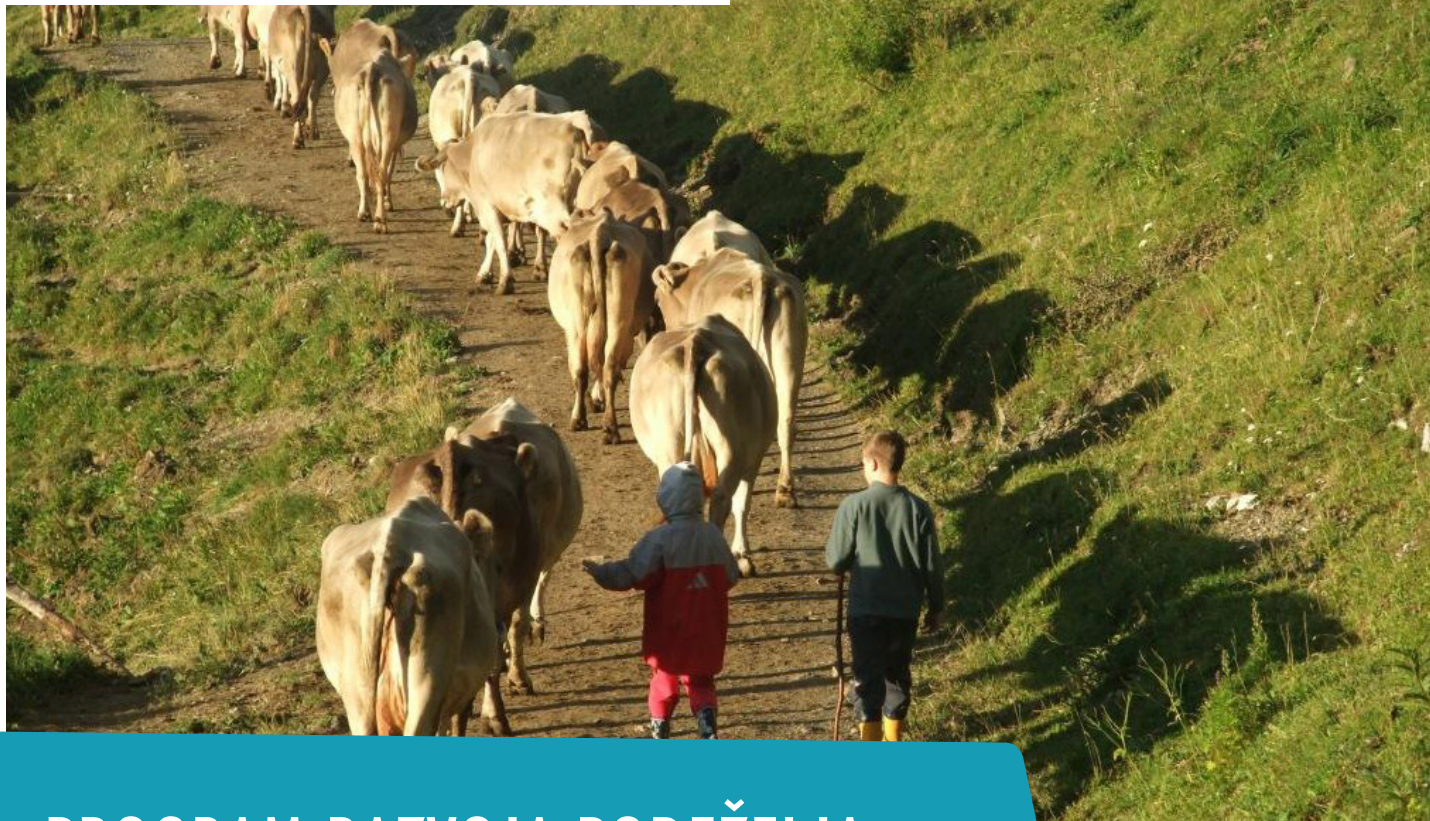
Vse bolj ključno postaja hitrejša prometna odpiranje Posočja in Idrijsko-Cerkljanskega proti gorenjski regiji, zato ostaja pomemben državni projekt 4. razvojna os, katerega cilj je povezava obeh regij. Problemsko območje ostaja Posočje, saj ima v zahodni kohezijski regiji najslabšo dostopnost do avtocestnega omrežja in

do večjih urbanih središč. Za dnevne delovne migracije sta pomembna predvsem odseka Bovško–Nova Gorica in Robič–Logatec. Za razvoj gospodarstva in zagotavljanje poseljenosti območja je temeljni pogoj dostopnost do vseh območij v regiji, tudi na podeželju.

Finančna vrednost izraženih razvojnih potreb regije (na ravni projektnih predlogov in projektnih idej) je približno 714.937.507 €, pri čemer niso upoštevane vrednosti državnih, sektorskih in regijskih projektov nacionalnega pomena ter vrednosti čezmejnih projektov. Pri oceni realnih finančnih možnosti regije za izvajanje RRP smo izhajali iz predpostavke, da bi ob dobri organiziranosti in kadrovski usposobljenosti lahko zagotovili iz evropskih in državnih sredstev 430 milijonov €, iz lokalno-regionalnih virov pa približno 285 milijonov € (občine 100 milijonov €, gospodarstvo in posamezniki 185 milijonov €). S sredstvi strukturnih skladov in kohezijskega sklada se bo prednostno sofinanciralo infrastrukturo, objekte in programe javnega značaja (znanje, razvoj in raziskave, razvoj podeželja, prometna in okoljevarstvena infrastruktura ipd.). V primerjavi z javnimi investicijami bodo morali nosilci podjetniško naravnanih projektov zagotavljati bistveno višji delež sredstev iz zasebnih virov in javno-zasebnih partnerstev. Nekateri projekti se v obdobju 2014–2020 ne bodo mogli realizirati zaradi omejenih finančnih virov in nerealnosti za izvedbo.

Severna Primorska (Goriška razvojna regija) bo uspešnost, prepoznavnost, razvojno in gospodarsko moč regije krepila v okvirih in pogojih, ki jih postavljajo država, direktive EU ter globalno soodvisen svet, vendar ob upoštevanju lokalnih in regionalnih značilnosti ter s ciljem zagotavljanja kakovosti življenja prebivalcev. Regija postaja eden ključnih vzvodov sodobnega razvoja, ki ustvarja ugodno okolje za povezovanje in celovit razvoj lokalnih skupnosti ter kakovostno življenje posameznikov.

Za uspešno izvajanje RRP, zagotavljanje finančnih virov ter uspešno črpanje strukturnih sredstev EU in državnih sredstev bo treba angažirati in projektno povezovati ključne razvojne vire v regiji. Predvsem bo treba okrepiti razvojni dialog. Vključevanje vseh območij in partnersko sodelovanje lokalnih skupnosti, razvojnih, strokovnih in drugih institucij, gospodarstva in nevladnega sektorja pri pripravi in izvajanju prednostnih regijskih projektov bo za uspešno izvajanje RRP nujno, saj partnerstvo, enakopravnost in znanje krepijo soodgovornost za razvoj.

PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA IN IZVAJANJE UKREPA LEADER

KLJUČNI KONCEPTUALNI PREMIKI V VSEBINI AKTUALNEGA PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA (PRP)
GLEDE NA PROGRAMSKO OBDOBJE 2007–2013 SO NASLEDNJI:

- podnebne spremembe, skrb za okolje in inovacije bodo neločljivi elementi vseh ukrepov prihodnjega PRP 2014–2020. Vsi ukrepi morajo prispevati k uveljavljanju večnamenskega modela razvoja kmetijstva, ki bo moral istočasno zasledovati večjo ekonomsko in okoljsko učinkovitost (torej proizvesti več z manj viri in vplivi na okolje);
- prenos znanja in inovacij je postavljen v središče prihodnjega PRP 2014–2020 in podpira vse ostale prednostne usmeritve PRP 2014–2020. V tem okviru bodo ključni ukrepi, povezani z dvigom usposobljenosti, večjo dostopnostjo do specializiranega svetovanja ter tesnejšimi povezavami med raziskavami in kmetijsko prakso. Eden od povsem novih vidikov prenosa znanja in inovacij, ki ga uvaja evropska politika razvoja podeželja, so operativne skupine Evropskega inovacijskega partnerstva;
- večja ciljna usmerjenost investicijskih podpor, namenjenih povečevanju produktivnosti in konkurenčnosti: z namenom ustrežnejše obravnave kmetijskih gospodarstev z vidika njihovih razvojnih potreb in funkcij, ki jih opravljajo v okviru trajnostnega modela kmetijstva, uvajamo dvotirni sistem spodbujanja investicij. Dvotirni sistem uvaja dve ločeni investicijski tranši, in sicer za razvojno naravnana majhna in velika kmetijska gospodarstva;
- pri tem bodo večja, intenzivnejša kmetijska gospodarstva prvenstveno usmerjena k učinkoviti rabi virov, zniževanju stroškov proizvodnje, prilagoditvi na standarde, okoljski učinkovitosti, blaženju podnebnih sprememb ter spodbujanju dobrega počutja živali. Manjša, razvojno naravnana kmetijska gospodarstva pa bodo usmerjena k prestrukturiranju v smeri povečevanja dodane vrednosti, večje tržne usmerjenosti in h kolektivnim naložbam in povezovanju;

- večja ciljna naravnost kmetijsko-okoljskih podnebnih plačil in možnost individualnega izbora dodatnih zahtev, ki jih bo upravičenec izvajal poleg osnovnih zahtev;
- bistveno večji poudarek bo namenjen horizontalnemu in vertikalnemu povezovanju v agroživilske in gozdnolesne verige. Večje povezovanje nameravamo doseči preko spodbujanja ustanavljanja skupin proizvajalcev, ki se v novem programskem obdobju 2014–2020 širijo še na področje gozdarstva, in ukrepa »Sodelovanje«, ki je povsem nov ukrep v evropski politiki razvoja podeželja in vključuje raznovrstne oblike sodelovanja, s katerimi bo akterjem na podeželskih območjih omogočeno lažje premagovanje ekonomskih in drugih omejitev, s katerimi se soočajo zaradi razdrobljenosti;
- eden od pomembnih ciljev bodoče politike razvoja podeželja je celovitejši pristop k razvojnim izzivom podeželskih območij in v tem okviru še posebej ustvarjanje pogojev za ohranjanje in ustvarjanje delovnih mest.

UKREP LEADER, ki se je v okviru Las za razvoj izvajal na pilotnem območju v obdobju 2007–2013, bo tudi v aktualnem programskem obdobju omogočal izvajanje projektov v skladu z Lokalno razvojno strategijo, ki jo pripravi vsaka Lokalna akcijska skupina za svoje območje. Gre predvsem za izvedbo konkretnih aktivnosti na lokalnem/regionalnem nivoju, ki z upoštevanjem geografskih in drugih specifičnosti dosežejo boljše rezultate.

NAČRT UPRAVLJANJA TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA

Načrt upravljanja Triglavskega narodnega parka je najpomembnejši programski akt, s katerim se določijo načini varstva, rabe, gospodarjenja in upravljanja ter razvojne usmeritve. Poleg Zakona o Triglavskem narodnem parku (ZTNP-1 – Uradni list RS, št. 52/10) predstavlja ključni dokument zavarovanega območja, ki zagotavlja trajno, učinkovito in usklajeno upravljanje. Osnutek načrta je pripravljen za obdobje 2013–2023.

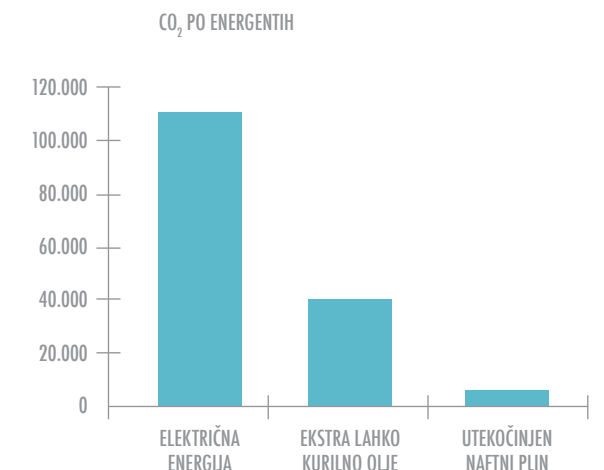
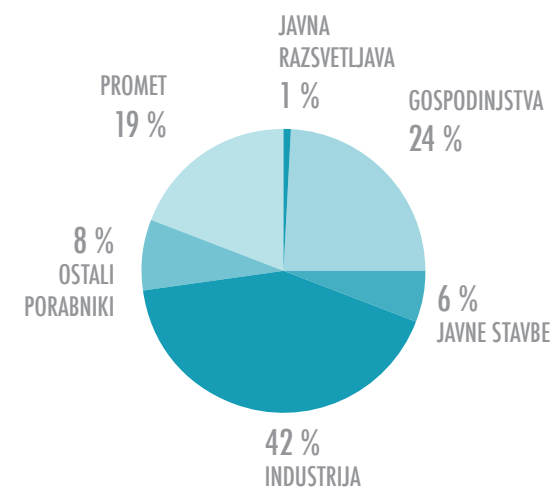
Dolgoročni cilj na področju ohranjanja narave in naravnih virov je prednostno ohranjanje ekosistemov in naravnih procesov, naravnih vrednot ter pestrosti habitatov, živalskih in rastlinskih vrst na območjih divjine in v krajini.

Na področju ohranjanja kulturne dediščine in krajine, ki sta poleg narave drugi temelj identitete in prepoznavnosti narodnega parka, sta pomembna ozaveščenost o njunem pomenu in aktivno sodelovanje pri njunem ohranjanju. Ohranjanje kulturne dediščine in krajine se zagotavlja z usklajevanjem razvojnih in varstvenih interesov ter opredelitvijo ustrezne namenske

rabe prostora. Za ohranjanje poselitve in trajnostni razvoj je pomembno, da se tudi v narodnem parku zagotovijo ustrezne bivalne, socialne in gospodarske razmere. Razvoj je pogojen s prepoznavanjem in izkoriščanjem primerjalnih prednosti narodnega parka, tako za bivanje kakor za zaposlovanje lokalnih prebivalcev. V ospredju je trajnostna raba naravnih virov ter za gorske razmere ustrezno urejene javne storitve, ki bodo olajšale življenje in delo, hkrati pa prispevale k ohranitvi poseljenosti vsaj v današnjem obsegu.

Na področju obiskovanja in doživljanja, ki bo skladno s cilji in nameni narodnega parka, je treba zagotoviti ustrezno urejeno infrastrukturo in podporno okolje. Načrt upravljanja neposredno ne naslavlja nizkoogljične družbe, predvideva pa vrsto ukrepov na področju upravljanja mobilnosti, podpore tradicionalnim dejavnostim, zelenega turizma in podobno. Na območju, ki se prekriva z nizkoogljično strategijo, pomeni sinergijske učinke in možnost za pripravo skupnih projektov.

OGLJIČNI ODTIS IN EMISIJE PILOTNE REGIJE

V okviru projekta ALPSTAR je bila kot izhodišče za pripravo nizkoogljične strategije opravljena regijska analiza emisij – ogljični odtis regije. Ocenjene skupne emisije v petih občinah znašajo 218.831 t CO₂ letno ali 6,11 t CO₂ na prebivalca. 42 % celotnih emisij ali 93.719 t CO₂ je posledica dejavnosti industrije. Gospodinjstva prispevajo 53.012 t CO₂, kar je 24 %. Sledi promet, ki povzroča 19 % oz. 41.159 t izpustov CO₂ letno. Skupina ostalih porabnikov je odgovorna za 8 % emisij CO₂. Javne stavbe predstavljajo 6 % delež emisij, javna razsvetljava pa le 1 % oz. 1.464 t CO₂. Aktualne slovenske emisije znašajo približno 10 t CO₂ na prebivalca. Da bi dosegli nizkoogljični cilj, celotne slovenske emisije ne bi smele presegati 2 t CO₂ na prebivalca (ob predpostavki, da se število prebivalcev bistveno ne spremeni).

V občini Idrija aktualne emisije na prebivalca občine znašajo 7,45 t CO₂. Da bi dosegli zastavljeni nacionalni cilj, bi morali emisije v povprečju znižati za približno 73 odstotkov glede na sedanjo raven. V občini Cerkno na letni ravni na prebivalca povzročijo 7,44 t CO₂ emisij, v

povprečju bi jih prav tako morali znižati za 73 odstotkov. Emisije na prebivalca v občini Tolmin znašajo 5,24 t CO₂, treba jih je zmanjšati za približno 62 odstotkov. V Kobaridu emisije znašajo 3,01 t CO₂, zmanjšati bi jih bilo treba za okoli 33 odstotkov. V občini Bovec aktualne emisije na prebivalca občine znašajo 6,34 t CO₂. Glede na sedanjo raven emisij bi morali emisije v povprečju znižati za približno 69 odstotkov. V Sloveniji poročanje o emisijah lokalnih skupnosti ni zakonsko predpisano. V analizo ogljičnega odtisa so vključene emisije, ki so posledica vseh aktivnosti znotraj občin Idrija, Cerkno, Tolmin, Kobarid in Bovec. Analiza temelji na podatkih, uporabljenih v LEK-ih in drugih statističnih virih. Ker številni podatki na lokalni ravni niso razpoložljivi, so bile v izračunu uporabljene predpostavke, s katerimi je bilo mogoče zapolniti manjkajoče podatke.

Hkrati je treba opozoriti, da je splošna struktura emisij podobna, bistvena razlika je le pri industriji, zaradi česar je treba vsaj pri tem sektorju regijo upoštevati kot celoto in ne kot posamezne občine.

Nizkoogljična strategija obsega pet za pilotno regijo ključnih področij, ki lahko pomembno vplivajo na regijsko sliko in pri katerih lahko z enostavnimi ukrepi popravimo trend. Ta so kmetijstvo, gozdarstvo, turizem, industrija in obrt ter horizontalna tema – raba energije.

Opis vsakega poglavja vključuje naslednje vsebine:

- ANALIZA TRENUTNEGA STANJA,
 - SWOT ANALIZA,
 - VIZIJE RAZVOJA,
 - DOLOČITEV STRATEŠKIH UKREPOV.
 - PRILOGA NIZKOOGGLJIČNE STRATEGIJE
- je tudi akcijski načrt, ki predvideva nekatere konkretne aktivnosti in podrobnejše ukrepe.

Osnova za vsa poglavja so bili v prejšnjem poglavju opisani dokumenti, ki že vsebujejo nekatere elemente nizkoogljičnosti in določajo prioritete v razvoju regije. Pomembno izhodišče je Nizkoogljični odtis regije. Poleg tega je bilo v sklopu projekta Alpstar pridobljeno tudi mednarodno znanje, upoštevane so videne dobre prakse in izkušnje partnerjev, ki so podobne strategije že pripravili za druge regije v Alpah in kjer so takšni sistemski ukrepi pomembno pripomogli k razvoju regije.

Glede na naravne danosti in potenciale obravnavane regije je bilo določeno, da se kot prioritete sektorje podrobno analizira naslednja področja: gozdarstvo, turizem ter kmetijstvo. Za ta tri poglavja je bil pomemben dejavnik vključevanje javnosti. Organizirane so bile delavnice za lokalne deležnike, opravljeni so bili individualni razgovori z nekaterimi strokovnjaki. Skupaj je bilo vključenih preko 60 posameznikov, ki so prispevali svoje strokovno znanje, izkušnje in poznavanje lokalnih značilnosti. Glavni rezultat delavnic in razgovorov so SWOT analize in vizije razvoja, ki so pomemben del dokumenta.

PODROČJA NIZKOOGLIČNE STRATEGIJE 1

TURIZEM

NARAVNE DANOSTI IN KULTURNA DEDIŠČINA SO GLAVNI POTENCIAL TURIZMA V REGIJI. NJHOVA OHRANITEV JE TEMELJ, NA KATEREM SE TURIZEM V REGIJI RAZVIJA. Poleg tega se mora razvoj turizma povezati z ostalimi sektorji v regiji – predvsem s kmetijstvom.

Turizem je ena najbolj hitro razvijajočih se panog v regiji. Opazen je trend naraščanja tako števila obiskovalcev in nočitev kot tudi števila ponudnikov turističnih storitev. Število poslovnih subjektov na področju turizma se iz leta v leto povečuje. Na osnovi sklepa Sveta regije, sprejetega novembra 2008, in pogodb, podpisanih z vsemi trinajstimi občinami na območju, je bila ustanovljena Regionalno destinacijska organizacija (RDO) Smaragdna pot. Program je osredotočen na graditev skupne blagovne znamke,

razvoj integralnih turističnih proizvodov, razvoj skupnega internetnega portala in na ostale tržne aktivnosti (sejmi in delavnice, oglaševanja, produkcija in distribucija promocijskih materialov, PR aktivnosti). Projekt Smaragdna pot vključuje več kot 700 ponudnikov in 6.000 turističnih postelj.

Za razvoj in promocijo turizma v regiji na občinskem nivoju skrbijo posamezne lokalne turistične organizacije (LTO) ter številna turistična društva. LTO-ji na območju pilotne regije so: LTO Sotočje Tolmin - Kobarid, LTO Bovec, LTO Laufer Cereno in CID – Center za idrijsko dediščino. Povezovanje in medsebojno usklajeno delovanje organizacij je ena izmed prioritet razvoja turizma v regiji.

SWOT ANALIZA

SWOT ANALIZA IN VIZIJA RAZVOJA JE NASTALA NA OSNOVI DELAVNICE, KI JE BILA ORGANIZIRANA 2. 12. 2013 V CERKNEM. UDELEŽILO SE JE 20 PREDSTAVNIKOV TURIZMA IZ LOKALNEGA OKOLJA.

- NEOKRNJENA NARAVA
- NI MASOVNEGA TURIZMA
- DOBRA RAZVEJANOST TURISTIČNO INFORMACIJSKIH PISARN
- MAJHNOST REGIJE IN POSLEDIČNO BOLJŠA POVEZANOST
- VELIKI FESTIVALI
- GEOGRAFSKA LEGA – BLIZU VEČJIH URBANIH SREDIŠČ
- BLIŽINA ITALIJanskega IN AVSTRIJSKEGA TRGA
- BLIŽINA RAZNOVRSTNIH KULTURNIH IN NARAVNIH DANOSTI
- PONUDBA ŠPORTNIH AKTIVNOSTI
- BOGATA ZGODOVINSKA IN KULTURNA DEDIŠČINA

- POMANJKANJE STRATEGIJE NA NACIONALNEM IN LOKALNEM NIVOJU
- PREPOČASEN RAZVOJ S PREMALO VLAGANJI V INFRASTRUKTURO
- NESTABILNO NALOŽBENO OKOLJE
- PREMALO PODPORE S STRANI DRŽAVE ZA RAZVOJ TRAJNOSTNIH DESTINACIJ
- PREOBREMENJENOST NARAVNEGA OKOLJA
- PREMALO CILJNE USMERJENOSTI
- PREMAJHNA PRIPRAVLJENOST PONUDNIKOV NA SPREMEMBE
- RAZDROBLJENOST PONUDBE NA LOKALNEM NIVOJU
- PREMALO POVEZOVANJA MED PONUDNIKI IN MED PONUDBO
- SLABA PROMETNA INFRASTRUKTURA

- TRAJNI ZELEN TURIZEM
- NAČRTOVANJE ZELENIH CON ALI ZELENIH POTI
- PESTRA PONUDBA, PRILAGOJENA POSAMEZNIKU
- RAZVOJ TRAJNIH TURISTIČNIH PRODUKTOV
- SPREMEMBA VLADNE POLITIKE V SMERI RAZVOJA JAVNE PROMETNE INFRASTRUKTURE
- POVEZANOST REGIJE IN PAKETNA PONUDBA
- BLIZU VEČINI EVROPSKIH TRŽIŠČ
- ENERGETSKA SAMOOSKRBA REGIJE
- NOVA ZELEN DELOVNA MESTA
- ELEKTRIČNA MOBILNOST V CELOTNI REGIJI

- NEPRIPRAVLJENOST NA GOSTE
- POMANJKANJE KADROVSKIH IN FINANČNIH VIROV
- NEINICIATIVNOST PRI ISKANJU ZUNANJIH VLAGANJ
- IDENTIČNA PONUDBA KOT SOSEDNJE REGIJE
- ZASLEDOVANJE KONKURENCE NAMESTO VZPOSTAVITVE VODILNEGA MODELA
- OMEJEVANJE MOŽNOSTI ZA LOKALNO PREBIVALSTVO
- IZOBRAŽEVANJE ŠIRŠEGA OKOLJA V REGIJI
- IZVAJANJE NAPAČNIH UKREPOV BREZ KONKRETNIH REZULTATOV
- PREOBREMENJENOST SOČE IN ONESNAŽENOST OKOLJA
- DAJANJE PREDNOSTI POLITIKI EU PRED DEJANSKIMI POTREBAMI V REGIJI
- NEJASNA STRATEGIJA POSAMEZNIH OBČIN IN S TEM POSLEDIČNO NEUSKLAJENOST NA REGIONALNI RAVNI
- OSREDOTOČENJE NA KRATEK ROK NAMESTO NA DOLGOROČNI RAZVOJ
- ZIMSKA PONUDBA PREVEČ ODVISNA OD SNEGA

VIZIJA RAZVOJA TURIZMA

UDELEŽENCI DELAVNICE SO POVEDALI,
KAKO VIDIJO RAZVOJ TURIZMA IN VIZIJO V PRIHODNOSTI.

KAKOVOSTNI TURIZEM Z VISOKO DODANO VREDNOSTJO bo prioriteta. Dosegla se bo ob kvalitetni in raznovrstni ponudbi ter aktivnemu turizmu v tesnem sodelovanju z lokalno tradicijo in kulinariko.

ZAKLJUČENA PAKETNA PONUDBA TURIZMA V REGIJI je ob naravnih znamenitostih in kulturni dediščini zagotovilo za podaljšan čas bivanja turistov v regiji.

TRAJNOSTNI TURIZEM v regiji bo postal zgled za Slovenijo. Promoviralo se bo zdravo okolje in bivanje, ki bo ozaveščalo ponudnike ter hkrati privlačilo turiste.

SOBIVANJE S TURIZMOM, ki bo temeljilo na sodelovanju in povezanosti ponudnikov, turistov in ostalih prebivalcev regije. Turizem je razvojna priložnost za vse in hkrati spodbuja (in ne omejuje) tudi druge aktivnosti v regiji.

KLJUČNI UKREPI NA PODROČJU TURIZMA

ZAKLJUČENA PONUDBA CELOTNE REGIJE

Vsebina: skupni pristop pri strateških vprašanjih glede turizma

Nosilec: ponudniki turističnih storitev, LTO, turistična društva ...

Časovni okvir: 2015–2018

Indikator uspeha: podaljšan čas bivanja turistov v regiji, enoten promocijski pristop, povezani ponudniki

TRAJNOSTNI IN NIŠNI TURIZEM

Vsebina: povezanost nosilcev s programi, ki bodo sloneli na skupni turistični ponudbi, zmerne specializacije ponudbe in ponudnikov

Nosilec: ponudniki turističnih storitev, LTO, turistična društva, občine

Časovni okvir: 2015–2019

Indikator uspeha: povečano število ponudnikov trajnostnega in nišnega turizma, povečano število turistov

POVEZANOST TURIZMA Z DRUGIMI SEKTORJI

Vsebina: povezovanje lokalne ponudbe na podlagi interesa (turizem, kmetijstvo, izobraževanje ...)

Nosilec: ponudniki in pridelovalci, LTO, občine

Časovni okvir: 2015–2017

Indikator uspeha: število povezav med turističnimi ponudniki in pridelovalci, povečano število ponudnikov turizma kot dopolnilne dejavnosti

PODROČJA NIZKOOGLIČNE STRATEGIJE 2

KMETIJSTVO

Območje pilotne regije zaradi geografskih lastnosti spada med območja z omejenimi dejavniki za kmetovanje. To vpliva tudi na velikost in dejavnost kmetij. Večje in bolj zaokrožene kmetije so značilne le za idrijsko-cerkljanski konec. Razdrobljenost posesti otežuje delo na kmetijah in zmanjšuje njihovo konkurenčnost.

Na celotnem območju, še posebej na obdelovalno zahtevnih terenih, se povečuje intenzivno zaraščanje kmetijskih površin, kar je posledica opuščanja živinoreje in pomanjkanja specifičnih ukrepov varovanja kulturne krajine in naravne dediščine. Deležniki izpostavljajo tudi premajhno sodelovanje sektorja kmetijstva in upravljanja z divjadjo.

Ohranjena narava zaenkrat poleg statusa ne pomeni dodatne razvojne priložnosti, s spodbujanjem in prehodom v sonaravne oblike kmetijstva pa so območja pod različnimi statusi varstva lahko pomemben element za dviganje dodane vrednosti produktov.

ZELO POMEMBNO ZA PODROČJE KMETIJSTVA JE, DA SE VZPOSTAVI POVEZAVA Z OSTALIMI SEKTORJI. ŠE POSEBEJ JE BISTVENO SODELOVANJE MED DELEŽNIKI NA PODROČJU KMETIJSTVA, TURIZMA IN RESTAVRACIJ.

To sodelovanje je lahko pomemben dejavnik za spodbujanje ekološkega kmetijstva, ki je pomemben vir dohodka tudi za manjše pridelovalce.

Glavnina kmetij na pilotnem območju se ukvarja z živinorejo, predvsem z vzgojo goveda za proizvodnjo mleka in mesa. Pridelano mleko se predeluje v Mlekarni Planika in v Mlekarni Vipava pa tudi na nekaterih kmetijah. Za območje je značilno pašništvo in pridelava mlečnih izdelkov na visokogorskih planinah. Reja drobnice je značilna za manjši del območja, pomembna pa je tudi zaradi ohranjanja avtohtonih pasem bovške ovce in drežniške koze. Prašičereja je usmerjena le v samooskrbo kmetij, s tržno proizvodnjo se ukvarja majhno število kmetij.

Čebelarstvo je pomembna dodatna dejavnost, saj je tudi trend pokazal porast števila gospodarskih panjev. V manjšem obsegu se v pilotni regiji izvaja tudi poljedelstvo in vrtnarstvo, ki je razvito v ravninskem delu. Omejeno je na pridelavo koruze za prehrano živine ter na pridelavo drugih poljščin in vrtnin za samooskrbo.

SWOT ANALIZA

IZVEDENI SO BILI INDIVIDUALNI INTERVJUJI S PREDSTAVNIKI LOKALNEGA KMETIJSTVA IN STROKOVNJAKI S TEGA PODROČJA. KMETIJSTVO V REGIJI VIDIJO TAKO:

- ŠTEVILO PROIZVODOV KOT BLAGOVNA ZNAMKA
- PRIDELAVA KMETIJSKIH IZDELKOV VIŠJE KAKOVOSTI
- PRIDELAVA MLEKA IN SIRA NA PLANINAH
- AVTOHTONE PASME
- VELIKO KMETIJSKIH POVRŠIN
- ŠTEVILO KMETIJ
- PRILOŽNOST ZA EKO KMETIJSTVO
- CERTIFICIRANI PROIZVODI

- GEOGRAFSKE DANOSTI PODROČJA NE DOVOLJUJEJO ENOSTAVNEGA KMETIJSTVA
- NEDOSTOPNOST – CESTNA POVEZAVA
- NEPOVEZOVANJE PONUDNIKOV
- RAZDROBLJENOST PONUDNIKOV
- NI INTENZIVNEGA KMETIJSTVA
- NIZKA STOPNJA IZOBRAŽENOSTI NA KMETIJAH
- MAJHNO ŠTEVILO DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJAH

- VEČ DROBNICE IN VEČJA PRIDELAVA SIRA
- ŽIVINOREJA AVTOHTONE PASME
- POVEZANOST PONUDNIKOV V ENO BLAGOVNO ZNAMKO
- SKUPNI NASTOP V REGIJI IN ŠIRŠE
- VZPOSTAVITEV TRGA Z NOVIMI IZDELKI

- OBREMENITEV OKOLJA ZARADI VEČJEGA GOJENJA ŽIVALI IN POVEČANEGA KMETIJSTVA
- DIVJE ŽIVALI
- VPLIV ŠKROPIL
- VREMENSKE UJME – SPREMINJANJE PODNEBJA
- ZNIŽEVANJE PODPOR V KMETIJSTVU IN OPUŠČANJE KMETIJSKE DEJAVNOSTI (PROBLEM PRIHODNOSTI MALIH KMETIJ)
- ODSELJEVANJE MLADIH V MESTA

VIZIJA RAZVOJA KMETIJSTVA

INTERVJUJAVCI SO POVEDALI,
KAKO VIDIJO RAZVOJ KMETIJSTVA V PRIHODNOSTI.

VERIGA DODANE VREDNOSTI med pridelovalci, ponudniki in porabniki. Vzpostavilo se bo sodelovanje med deležniki na področju kmetijstva, turizma, restavracij in javnega sektorja.

EKOLOŠKA PRIDELAVA KOT PRILOŽNOST IN PRIORITETA. Kmetje bodo prepoznali priložnost predvsem v ekološki pridelavi, ki ima lahko visoko dodano vrednost – neposredno za kmetijstvo kot tudi za ostale sektorje (turizem).

NA KMETIJAH SE BO RAZVIJAJO DOPOLNILNE DEJAVNOSTI. Kmetje bodo razvijali dopolnilne dejavnosti, temelječe na turizmu, lesni verigi in energetski samooskrbi.

KLJUČNI UKREPI NA PODROČJU KMETIJSTVA

ZAKLJUČENA PONUDBA IN POVEZANOST PONUDNIKOV

Vsebina: sodelovanje in izobraževanje ponudnikov ponudbene verige in zagotavljanje standardov kakovosti
Nosilec: ponudniki, kmetijskosvetovalne službe, kmetijske zadrug

Časovni okvir: konstantno

Indikator uspeha: prepoznavnost ponudbe in dinamično ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem, izvedba izobraževanj deležnikov ponudbene verige

POSPEŠEVANJE EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA

Vsebina: promocija preusmerjanja v ekološko kmetijstvo, upoštevanje minimalnih standardov v sistemu javnega naročanja

Nosilec: javni sektor, strokovna združenja, kmetijskosvetovalne službe

Časovni okvir: 2014–2020

Indikator uspeha: rast števila ponudnikov in količine pridelkov, rast potrošnje ekoloških produktov

UVAJANJE TRADICIONALNIH IN NIŠNIH PRODUKTOV

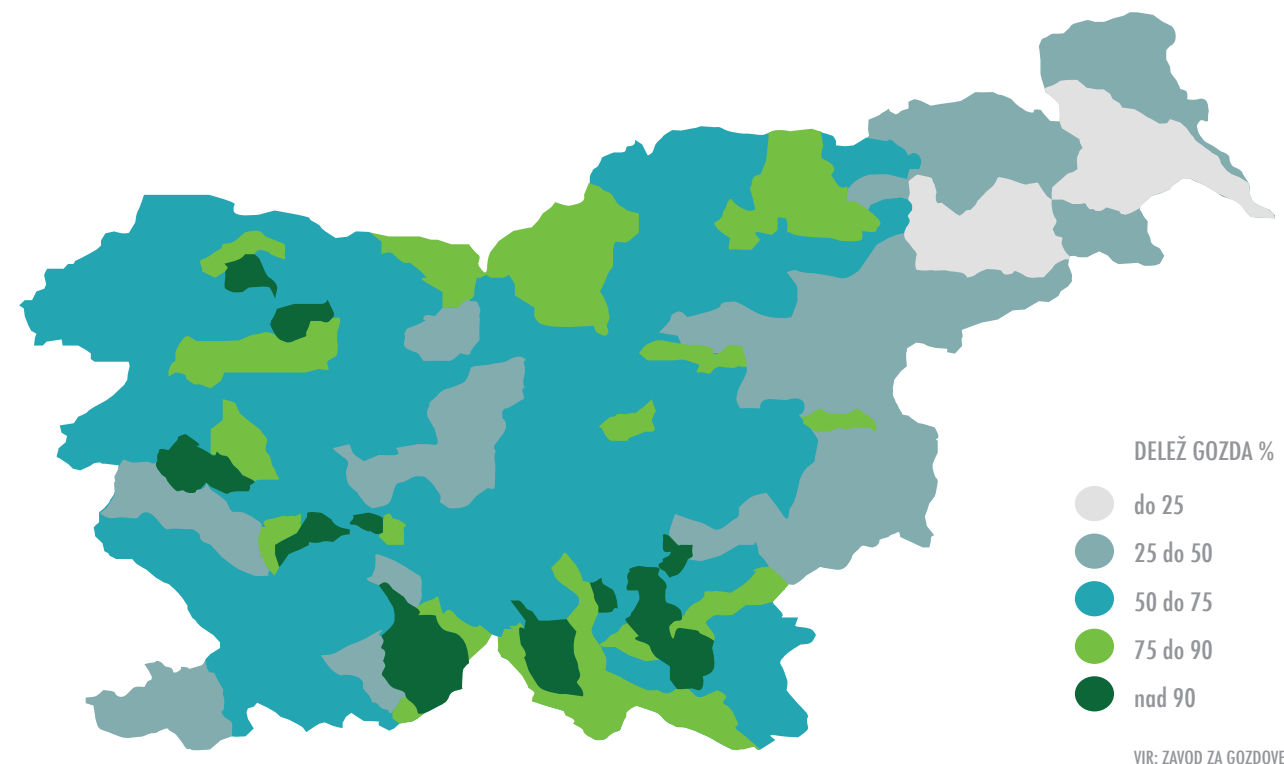
Vsebina: poskusne uvedbe pridelave in predelave tradicionalnih in nišnih produktov

Nosilec: ponudniki

Časovni okvir: 2015–2020

Indikator uspeha: število uspešnih nišnih produktov na trgu

PODROČJA NIZKOOGLIČNE STRATEGIJE 3

GOZDARSTVO

Za območje je značilna velika gozdnatost, vendar je izkoristljivost gozda na določenih območjih otežena zaradi težke dostopnosti. Odprtost gozdnega prostora z gozdnimi prometnicami (ceste in vlake) je bistvenega pomena za normalno gospodarjenje z gozdom.

STOPNJA PREDELAVE POSEKANEGA LESA V REGIJI JE NIZKA. VELIKO NEPREDELANEGA LESA JE NAMENJENEGA IZVOZU V SOSEDNJI ITALIJO IN AVSTRIJO. Vlaganje v verigo dodane vrednosti lesa je prepoznana priložnost, vendar zaenkrat zaradi slabe odzivnosti trga (tako ponudbe kot povpraševanja) neizkoriščena.

Raba lesa v energetske namene se povečuje, predvsem z vzpostavljanjem večjih kurilnih sistemov na sekance in pelete.

SWOT ANALIZA

DELAVNICA NA TEMO GOZDA IN PREDELAVE LESA JE BILA ORGANIZIRANA 18. 11. 2013 V TOLMINU. IZPOSTAVLJENE SO BILE NASLEDNJE TOČKE:

- VELIKO LESA V REGIJI
- VELIKO VRST KVALITETNEGA LESA
- DOMAČI KADER IN ZNANJE
- DOMAČI OBNOVLJIV VIR
- BLIŽINA MEJE
- INFRASTRUKTURA ŽE OBSTAJA ALI JE OBSTAJALA
- UREJENO GOSPODARJENJE Z GOZDOVI
- INTERES OBČIN V REGIJI

- LESNA SESTAVA
- VKLJUČEVANJE OBČIN V RAZVOJ PODROČJA
- VELIKO LASTNIKOV Z MAJHNO POVRŠINO GOZDA
- ZAPRTI GOZDOVI
- TEŽKA DOSTOPNOST
- DRAGO SPRAVILO
- NI POVEZANOSTI MED NOSILCI AKTIVNOSTI
- TEHNOLOŠKA PODHRANJENOST
- PROPAD DOMAČE LESNE INDUSTRIJE
- PREMALO OBRATOV ZA PREDELAVO
- UPORABA LESA SAMO KOT KURILNI MATERIAL
- V DOLOČENIH LETNIH ČASIH NI ZALOGE LESA
- PREVELIK IZVOZ KVALITETNE SUROVINE

- PONOR OGLJIKA
- INOVATIVNI IZDELKI IZ LESA
- RAZVOJ LESNE INDUSTRIJE IN NOVA ZELENNA DELOVNA MESTA
- POVEZOVANJE PODJETIJ
- PRIDOBITEV SREDSTEV ZA ZAGON INVESTICIJ
- SAMOZADOSTNOST REGIJE (CELOTNA VERIGA ZNOTRAJ REGIJE)
- ZELENNA JAVNA NAROČILA
- RAZVOJ TRGA ZA IZDELAVO IN PRODAJO PELETOV IN SEKANCEV
- GRADNJA SISTEMOV DALJINSKEGA OGREVANJA
- RABA LESA V GRADBENIŠTVU
- IZBOLJŠANJE KVALITETE GOZDA Z DOBRIM NAČRTOVANJEM
- VZPOSTAVITEV GOZDNO-LESNEGA CENTRA, KI BI POKRIVAL CELOTNO REGIJO

- KONKURENCA V SOSEDNJIH DRŽAVAH ZARADI ZAMUDE PRI RAZVOJU TRGA
- BIROKRACIJA IN DOLGOROČNOST POSTOPKOV
- IZVOZ KVALITETNEGA LESA IN ZNANJA V TUJINO
- NIZKE CENE LESA DRUGIH REGIJ
- TEŽKA DOSTOPNOST DO KVALITETNIH DELOV GOZDA
- PREPOČASNA ODZIVNOST
- NI POVEZAVE MED DELEŽNIKI V CELOTNI VERIGI
- POTENCIALNO HITRO SPREMINJANJE GOZDOV ZARADI PODNEBNIH SPREMENB
- POMANJKANJE DELEŽA IGLAVCEV ZA PODROČJE GRADBENIŠTVA
- PRETIRANA SEČNJA
- ZANIMANJE MANJŠIH LASTNIKOV GOZDOV
- PREVISOKI STROŠKI ZAGONA

VIZIJA RAZVOJA GOZDA IN PREDELAVE LESA

UDELEŽENCI DELAVNICE SO POVEDALI, KAKO VIDIJO RAZVOJ GOZDA IN PREDELAVE LESA V PRIHODNOSTI.

VERIGA DODANE VREDNOSTI LESA od gozda do končnega potrošnika bo regionalno/nacionalno vsebovala vse člene.

SISTEMATIČNA GRADNJA GOZDNIH CEST, ki bo omogočala povezovanje lastnikov in večjo izkoristljivost prirasta.

POVEZOVANJE LASTNIKOV GOZDOV IN LESNOPREDELOVALNE INDUSTRIJE, ki bo temeljilo na skupnem zavedanju tržnega potenciala.

ZAVEST IZVORA IN KAKOVOSTI IZDELKA bo jasno prepoznana med potrošniki. Javni sektor bo zgled pri investicijah v infrastrukturo in opremo.

KLJUČNI UKREPI NA PODROČJU GOZDARSTVA

SPodbujanje prodaje

Vseбина: zagotoviti učinkovit sistem zelenih javnih naročil ter spremljati njihovo izvajanje na lokalnem nivoju ob hkratnem usposabljanju in motiviranju naročnikov

Nosilec: naročniki javnega sektorja, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

Časovni okvir: 2015–2018

Indikator uspeha: število uspešno izvedenih javnih naročil

Vrednostna veriga

Vseбина: vzpostaviti vrednostno verigo lesa od gozda do končnega produkta

Nosilec: gozdnogospodarska podjetja, Zavod za gozdove

Časovni okvir: 2015–2020

Indikator uspeha: vključenost deležnikov v lesno verigo

Povezovanje lastnikov gozdo

Vseбина: sistem povezovanja manjših lastnikov za odpiranje večjih gozdnih površin

Nosilec: lastniki, Zavod za gozdove, gozdnogospodarska podjetja

Časovni okvir: 2014–2018

Indikator uspeha: odpiranje novih gozdnih površin

Odpiranje in čiščenje gozdov

Vseбина: gradnja novih gozdnih cest ter čiščenje gozdov

Nosilec: občine, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, lastniki

Časovni okvir: konstantno

Indikator uspeha: število km novo zgrajenih gozdnih cest, površina očiščenih gozdov

PODROČJA NIZKOOGLIČNE STRATEGIJE 4

INDUSTRIJA IN PODJETNIŠTVO

Analiza stanja, ki je bila opravljena pri pripravi Regionalnega razvojnega programa Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007–2013, je pokazala, da so, glede na število registriranih gospodarskih družb in ekonomske moči gospodarstva, razlike med območji znotraj regije zelo velike.

Na območju so najpomembnejše predelovalne dejavnosti. V njih je zaposlenih dobra polovica zaposlenih prebivalcev, ki ustvarijo okrog 40 % vseh prihodkov območja, od tega večino na tujih trgih. Največja podjetja so Hidria z družbami v Spodnji Idriji, Tolmini in na Črnem Vrhu, Kolektor Idrija, Eta Cerkno, Planika Kobarid, TIK Kobarid, TKK Srpénica, ITW Metalflex Tolmin, Letrika Bovec in druga manjša podjetja, locirana v občinskih centrih oziroma v poslovnih conah v njihovi bližini. Predelovalni dejavnosti sledita gradbeništvo in dejavnost trgovine, popravila vozil in drugih izdelkov široke porabe.

PODEŽELJE JE V PRIMERJAVI Z URBANIMI CENTRI MANJ ZANIMIVO ZA PODJETNIŠKE DEJAVNOSTI. Zaviralni dejavniki so predvsem slabša opremljenost prostora in slaba prometna infrastruktura, neugodna demografija ter pomanjkanje delovnih mest s stimulatvnm dohodkom. VSEENO PA JE ZARADI PRIVLAČNEGA IN KVALITETNEGA ŽIVLJENJSKI PROSTORA TER DIGITALIZACIJE DRUŽBE VEDNO BOLJ POPULARNO ZA NEKATERE VRSTE PODJETNIŠTVA. POMEMBNO JE, DA SE SPODBUJA PREDVSEM ZELENE TEHNOLOGIJE Z VISOKO DODANO VREDNOSTJO.

SWOT ANALIZA

- BLIŽINA VELIKIH TRGOV SOSEDNJE ITALIJE IN AVSTRIJE
- POVRŠINA ZEMLJIŠČ IN PROSTOROV V POSLOVNIH IN OBRTHNIH CONAH SE POVEČUJE
- VZPOSTAVLJANJE R&R ODDELKOV IN CENTROV V INDUSTRIJSKIH PODJETJIH NA OBMOČJU
- MOŽNOST ZAPOSLOVANJA V VELIKIH IN MEDNARODNO USPEŠNIH PODJETJIH NA OBMOČJU (HIDRIA, KOLEKTOR, TKK, SALONIT ...)
- STABILNA PREDELOVALNA INDUSTRIJA

- NERAZVITO PODJETNIŠTVO NA PODEŽELJU
- POMANJKANJE PODJETNIŠKIH INICIATIV IN INOVATIVNIH MLADIH KADROV
- PREMAJHNA USPOSOBLJENOST IN INOVATIVNOST PODJETNIKOV
- MAJHNO ŠTEVILO INOVACIJ, POMANJKANJE VODSTVENIH ZNANJ
- VISOKE NAKUPNE CENE ZEMLJIŠČ
- POČASNO ODZIVANJE OBMOČJA NA PROCESE GLOBALIZACIJE IN POVEZOVANJA
- SLABA PROMETNA INFRASTRUKTURA

- VZPOSTAVLJANJE NOVIH TRGOV S SPECIFIČNIMI PRODUKTI PODEŽELJA
- OBLIKOVANJE PARTNERSTEV, STRATEŠKO IN POSLOVNO
- POVEZOVANJE PODJETIJ IN PONUDNIKOV, JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO
- VEČJI PRETOK STROKOVNJAKOV ZNOTRAJ REGIJE IN DRŽAVE TER MED DRŽAVAMI
- USKLAJEVANJE INTERESOV MED RAZLIČNIMI SEKTORJI (TURIZEM, KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, OHRANJANJE NARAVE, R&R, VISOKA TEHNOLOGIJA ...)

- BIROKRATIZACIJA UPRAVNO-ADMINISTRATIVNIH POSTOPKOV
- STROGI POGOJI (STANDARDI) ZA IZVAJANJE POSAMEZNIH PODJETNIŠKIH DEJAVNOSTI (ŽVILA, GOSTINSTVO, MIZARSTVO ...)
- NESTIMULATIVNA DAVČNA ZAKONODAJA ZA DOPOLNILNE DEJAVNOSTI, OSEBNO DOPOLNILNO DELO, OBRT
- ZAPLETENI POSTOPKI ZA PRIDOBITEV FINANČNIH SPODBUD

VIZIJA RAZVOJA INDUSTRIJE IN PODJETNIŠTVA

INDUSTRIJA IN PODJETNIŠTVO, TEMELJEČA NA ZNANJU TER LOKALNIH SUROVINAH IN POTENCIALIH – predvsem pri predelavi lesa ter prehrambeni industriji. Spodbujalo se bo podjetništvo, ki temelji na zelenih produktih z visoko dodano vrednostjo.

IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI, ki se bodo navezovali na potrebe gospodarstva in na naravne ter druge potencialne regije.

POVEČANJE OBSEGA DOMAČIH IN TUJIH NALOŽB V PODJETNIŠKE OBRATE, s pomočjo katerih se bo razvijalo povezavo s človeškimi viri in lokalnimi surovinami.

KLJUČNI UKREPI

NA PODROČJU INDUSTRIJE IN PODJETNIŠTVA

POVEČANJE OBSEGA DOMAČIH IN TUJIH ZELENIH NALOŽB V GOSPODARSTVU

Vsebina: povezovanje podjetij s tujimi vlagatelji za razvoj nizkoogljičnih produktov

Nosilec: podjetja, razvojne agencije

Časovni okvir: 2015–2020

Indikator uspeha: višina domačih naložb, višina tujih naložb

RAZVOJ ZELENIH TEHNOLOGIJ Z VISOKO DODANO VREDNOSTJO

Vsebina: podpora razvoju zelenih tehnologij

Nosilec: podjetja, raziskovalne ustanove

Časovni okvir: 2015–2020

Indikator uspeha: uspešna uvedba novih produktov

ŠIROKOPASOVNO OMREŽJE

Vsebina: vzpostavitev širokopasovnega omrežja na območjih belih lis

Nosilec: občine

Časovni okvir: konstantno

Indikator uspeha: pokritost območja z dostopom do širokopasovnega omrežja

RABA LOKALNIH VIROV

Vsebina: razvoj produktov, ki temeljijo na lokalnih virih

Nosilec: podjetja, razvojne agencije

Časovni okvir: 2015–2020

Indikator uspeha: novi obrati oziroma produkti lesne in prehrabene industrije

Voda je bila že od nekdaj pomemben vir energije v regiji.

PODROČJA NIZKOOGLIČNE STRATEGIJE 5

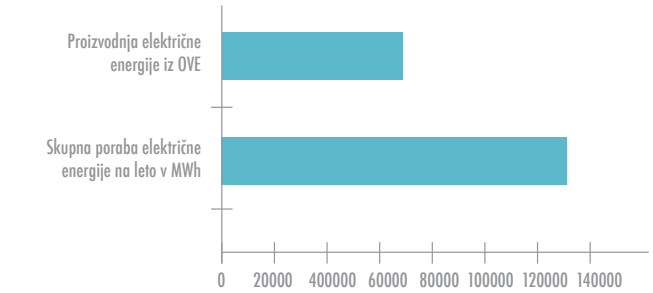
VIRI IN RABA ENERGIJE

Energetska oskrba območja temelji na električni energiji, tekočih gorivih in lesni biomasi. Poraba energije v regiji se povečuje. To je predvsem posledica večanja prometa, ki je eden izmed glavnih porabnikov energije.

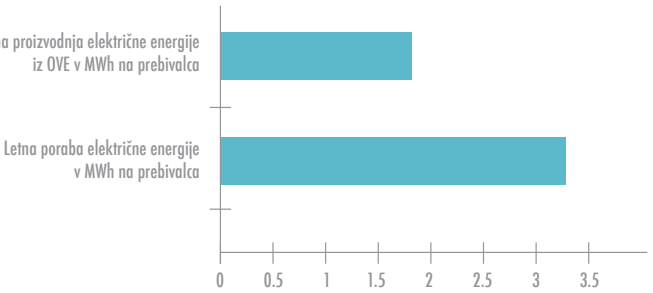
Glavni energetski potencial regije je hidroenergija. Male hidroelektrarne so ob pravilnem umeščanju v prostor in upoštevanju okoljskih vidikov lahko pomemben obnovljiv vir energije (OVE), ki bolj odročnim in hribovitim območjem prinaša tudi zaslužek. Že v devetdesetih je bilo predvsem na tem območju zgrajenih več malih HE. Te so v zasebni lasti ali v lasti družbe Soške elektrarne. Obstoječi in načrtovani hidroenergetski objekti v osnutku Nacionalnega Energetskega Programa (NEP) so pomembni za zagotavljanje lastnih kapacitet pri oskrbi z električno energijo (lokalna/regionalna oskrba) in za oddajo v omrežje. Pri umeščanju, načrtovanju in gradnji malih HE je treba upoštevati principe trajnostnega razvoja oziroma naravovarstvene pogoje in mnenje domačinov.

Izmed ostalih OVE je vse več zanimanja za fotovoltaične elektrarne in daljinska ogrevanja na biomaso. Predvsem slednje predstavlja, poleg hidroenergije, največji energetski potencial v regiji.

GRAFIKON PRIKAŽUJE SKUPNO PORABO ELEKTRIČNE ENERGIJE NA LETO V REGIJI TER SKUPNO PROIZVEDENO ELEKTRIČNO ENERGIJO IZ OVE.

GRAFIKON PRIKAŽUJE LETNO PROIZVEDENO ELEKTRIČNO ENERGIJO IZ OVE NA PREBIVALCA REGIJE TER LETNO PORABO ELEKTRIČNE ENERGIJE NA PREBIVALCA.

SWOT ANALIZA

- VODNATOST (MHE)
- GOZDNI POTENCIALI (BIOMASA)
- VELIK POTENCIAL ZA IZKORIŠČANJE OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE (VELIKE ZALOGE LESNE BIOMASE, VODNATOST)

- POVEČUJEJO SE RAZLIKE V INFRASTRUKTURNI OPREMLJENOSTI MED REGIJSKIMI IN OBČINSKIMI CENTRI TER RURALNIM PODEŽELJEM
- STALNO PRIMANJKUJE SREDSTEV ZA GRADNJO, SANACIJO IN VZDRŽEVANJE INFRASTRUKTURE

- PODPORA EU ZA IZRABO OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE
- IZBOLJŠANJE PROMETNE, KOMUNALNE IN TELEKOMUNIKACIJSKE INFRASTRUKTURE IN NJEN POZITIVEN VPLIV NA RAZVOJ OBMOČJA

- ODELJEVANJE LJUDI IZ ODDALJENIH VASI IN ZASELKOV
- OGROŽENI VODNI VIRI ZARADI NEPRAVILNEGA UMEŠČANJA HE V PROSTOR

Na podlagi Lokalnih energetskih konceptov (LEK), ogljičnega odtisa regije ter pregleda stanja v sklopu aktivnosti projekta ALPSTAR so bili natančneje analizirani še stanje energetike in ukrepi na področju prometa, javnih stavb in industrije.

RABA ENERGIJE V PROMETU

Za območje vseh občin je bil opravljen preračun rabe energije v prometu. Promet je tretji največji porabnik energije v regiji (takoј za industrijo in gospodinjstvi). Vseskozi je nakazan trend večanja prometa v regiji.

3,5 t, ki imajo ocenjeno porabo 15 l na 100 km ter tovornjaki nad 3,5 t z ocenjeno porabo 30 l na 100 km. Na podlagi teh podatkov se je izračunalo emisije CO₂ za posamezno občino kot neposredna posledica prometa. Iz spodnje tabele vidimo, da predvsem izstopa občina Idrija – tako glede osebnega kot tudi tovrnega prometa.

V izračunu, ki je bil pripravljen v okviru nizkoogljičnega odtisa regije, so zajeta osebna vozila, ki imajo ocenjeno porabo 7 l na 100 km, avtobusi in tovornjaki do

Občina	Osebna vozila (MWh/leto)	Ostali promet (MWh/leto)	Emisije CO ₂ (t CO ₂ /leto)
Idrija	34.315	17.118	13.288
Cerkno	18.634	8.121	6.906
Tolmin	27.435	9.387	9.484
Kobarid	18.071	6.450	6.318
Bovec	17.223	7.123	6.280

RABA ENERGIJE V JAVNIH STAVBAH

Javne stavbe so odgovorne za 6 % letnih emisij CO₂. Kljub sorazmerno nizki številki pa so možni in potrebni številni ukrepi, ki bi to številko še znižali – predvsem z učinkovitejšo rabo energije in z energetskimi sanacijami.

Vse občine v regiji so pripravile Lokalne energetske koncepte. Iz njih je razvidno, da so javne stavbe velik potrošnik toplote, saj je v povprečju 70 % vse energije v objektu namenjene za ogrevanje, ostalo pa gre za razsvetljavo, kuhanje in pripravo sanitarne vode. **JAVNE STAVBE KAŽEJO VELIK POTENCIAL ZMANJŠANJA RABE ENERGIJE NA VSEH PODROČJIH. SLABO STANJE ZGRADB IN NEUČINKOVITA RABA ENERGIJE UPORABNIKOV STA GLAVNA DEJAVNIKA VISOKIH STROŠKOV ZA ENERGIJO**, ki ponekod neprestano rastejo.

Preliminarni energetski pregledi, ki so bili opravljeni v nekaterih javnih stavbah v regiji, so pokazali, da največje energetske probleme predstavljajo predvsem neustrezna regulacija ogrevalnih sistemov, slabo izolirani ovoji zgradb ter dotrajana okna in vrata. Prihranek električne energije je možen tudi pri notranji razsvetljavi. Že ob zamenjavi navadnih žarnic z varčnimi sijalkami se lahko prihrani tudi do 80 % električne energije za razsvetljavo, pri fluorescenčnih svetilih pa se lahko z ustreznimi ukrepi zmanjša raba električne energije do 40 %.

Raba energije v vseh javnih stavbah je treba zmanjšati skozi ukrepe učinkovite rabe energije ter sanacije objektov. Treba je začrtati cilj za zmanjšanje rabe energije, ki bo smiselna in mogoča za izvedbo. Glede na izvedene preliminarne energetske preglede javnih objektov je moč razmišljati o zmanjšanju skupne rabe energije za 20 %.

Treba je začeti razmišljati tudi o uvajanju učinkovitejših virov ogrevanja, ki bi se morali navezovati na lokalne vire v regiji (biomasa, termalna voda v Cerknem). Postopna postavitve kotlovnice in sistemov daljinskega ogrevanja na biomase (DOLB) bi morala biti prioriteta za javne stavbe. Trenutno se v regiji nobena javna stavba ne ogreva na DOLB!

Učinkovitejša raba energije v javnih stavbah pa ni pomembna zgolj z ekološkega in ekonomskega vidika, ampak tudi zaradi dejstva, da bi morale biti javne stavbe zgled ostalim porabnikom energije.

KLJUČNI UKREPI

NA PODROČJU RABE ENERGIJE V PROMETU

UVAJANJE SISTEMA ELEKTRIČNIH VOZIL

Vsebina: postavitve in promocija polnilnice za električna vozila

Nosilec: občine

Časovni okvir: 2015–2018

Indikator uspeha: število postavljenih polnilnih mest in število električnih vozil

PRILAGOJEN JAVNI PREVOZ

Vsebina: vpeljava manjših avtobusov, povečanje frekvence voženj ter usklajevanje urnikov z drugimi načini prevoza

Nosilec: občine, država, prevozna podjetja

Časovni okvir: 2015–2020

Indikator uspeha: število novih avtobusov in novih povezav z večjo frekvenco voženj

SPodbujanje kolesarske mobilnosti

Vsebina: ureditev kolesarskih poti in druge podporne infrastrukture, sistemsko spodbujanje prihoda na delovno mesto ter po vsakdanjih opravkih s kolesi

Nosilec: občine, država

Časovni okvir: 2015–2020

Indikator uspeha: število km novih kolesarskih poti

KLJUČNI UKREPI

NA PODROČJU RABE ENERGIJE V JAVNIH STAVBAH

ENERGETSKI PREGLEDI JAVNIH OBJEKTOV

Vsebina: priprava energetskih pregledov kot osnovni dokument za sanacijo objekta

Nosilec: občine

Časovni okvir: 2014–2016

Indikator uspeha: število pregledanih objektov

DALJINSKA OGREVANJA NA BIOMASO

Vsebina: izvedba sistemov DOLB

Nosilec: občine, privatni investitor

Časovni okvir: 2014–2020

Indikator uspeha: energija, pridobljena iz DOLB kot alternativa

PRIprava projektov za energetsko sanacijo javnih objektov kot energetsko pogodbeništv

Vsebina: sanacija objektov kot primarni ukrep za znižanje porabe energije in stroškov

Nosilec: občine, zasebni investitor

Časovni okvir: 2014–2020

Indikator uspeha: število prenovljenih objektov

ODLOČITEV ZA GRADNJO NOVIH JAVNIH STAVB

Vsebina: gradnja trajnostnih, skoraj ničenergijskih objektov občine

Nosilec: zasebni investitor

Časovni okvir: 2015–2020

Indikator uspeha: število nizko ali skoraj ničenergijskih stavb

RABA ENERGIJE V INDUSTRIJI

Industrija je največji porabnik energije in je odgovorna za največ emisij CO₂ v regiji – 42 %. Večina industrijskih podjetij v regiji za obratovanje in ogrevanje uporablja kurilno olje (oz. ELKO – ekstra lahko kurilno olje), zemeljski plin, utekočinjen naftni plin in elektriko iz omrežja. Uporaba obnovljivih virov energije je omejena na geotermalno energijo (posamezni obrati v Cerknem) ter na nekatere manjše delavnice, ki kot energent uporabljajo biomaso.

KLJUČNE REZERVE SO TAKO PRI POVEČANJU DELEŽA OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE. Predvsem vzpostavitev DOLB-ov ter fotovoltaičnih elementov/elektrarn na velikih površinah proizvodnih objektov. Poleg tega se lahko zmanjša tudi sama poraba energije in s podobnimi ukrepi kot pri javnih stavbah (regulacije, izolacije, energetske obnove) zagotovi manjše izgube energije in bolj učinkovito rabo.

KLJUČNI UKREPI

NA PODROČJU RABE ENERGIJE V INDUSTRIJI

ZMANJŠANJE PORABE ENERGIJE V INDUSTRIJI

Vseбина: zagotovitev meril in ukrepov, ki bodo pripomogli k bolj varčni in učinkoviti rabi energije v industrijskih procesih

Nosilec: podjetja

Časovni okvir: konstantno

Indikator uspeha: zmanjšana poraba energije v sektorju industrija

FOTOVOLTAIKA (FV) NA STAVBAH

Vseбина: analiza potenciala fotovoltaike na javnih in industrijskih stavbah in priprava projektov za izvedbo

Nosilec: občine, industrija

Časovni okvir: 2015–2020

Indikator uspeha: število novopostavljenih fotovoltaičnih objektov

NEKATERE MOŽNE AKTIVNOSTI
IN PODROBNEJŠI UKREPI

UMESTITEV SMUČIŠČ V CELOVITO IN
CELOLETNO TURISTIČNO PONUDBO REGIJE

Vsebina: ureditev smučarske infrastrukture in povezava z drugimi dejavnostmi (tekaške proge, sankališče, bazen)

VZPOSTAVITEV IZOBRAŽEVALNEGA TURIZMA

Vsebina: postavitve izobraževalnih poti, tečaji in delavnice, šola v naravi

TURIZEM

ANALIZA POTREB

Vsebina: analiza potreb ponudnikov po segmentih in povezava med vsebino in marketingom

ALTERNATIVNI
NAČIN PREVOZA

ALTERNATIVNI NAČIN PREVOZA

Vsebina: vpeljava manjših avtobusov do 20 ljudi, povečanje frekvence voženj ter uskladitev urnikov z drugimi načini prevoza; ureditev cestnega omrežja in podaljšanje kolesarskih poti

NEKATERE
MOŽNE
AKTIVNOSTI
IN PODROBNEJŠI
UKREPI

BIOMASNI CENTER (ALI ZADRUGA)

Vsebina: oblikovanje biomasnega centra, ki bo skrbel za hrambo in predelavo lesa ter nudil podporo za sodelovanje velikih in majhnih lastnikov gozdov

GOZDARSTVO

PRIPRAVA POSLOVNEGA MODELA

Vsebina: priprava poslovnega modela glede na potrebe deležnikov

UPORABA LOKALNEGA LESA V JAVNI INFRASTRUKTURI

Vsebina: vključevanja lesa pri gradnji objektov, nakupu stavbne opreme in uporaba ostankov biomase za ogrevanje

KULINARIČNI FESTIVAL

Vsebina: razširitev kmečkega praznika na celotno regijo

KMETIJSTVO

ZELENA JAVNA NAROČILA

Vsebina: dosledno izvajanje zelenih javnih naročil in s tem uporaba lokalnih izdelkov

Posoški razvojni center